

El temps que corre

Ni estat ni empresa

Hi ha coses que pareixen noves, però que són molt velles. L'estupidesa humana, per exemple, allò que els francesos en diuen la *bêtise*, la demagògia que s'aprofita impunement de la ignorància, com ja sabien molt bé els atenesos

Joan Francesc Mira

del temps de Pèricles o de Demòstenes, i altres petites qualitats universals, anomenar les quals seria inacabable. I també és molt antiga la producció de fantasies utòpiques, de mil·lenarismes, de faules que pinten societats idíl·liques on els llops prenen el sol amablement amb els corders i tots plegats pasturen herba tendra abundant i gratuïta. Quan es combinen unes coses i altres, la demagògia i la *bêtise*, la fantasia utòpica i la ignorància, els resultats poden ser espectaculars. Se suposa, d'una altra banda, que en aquesta societat nostra tan informada, amb una proporció tan elevada de gent que han fet alguns estudis, amb tantes universitats i tants estudiants, la capacitat crítica hauria d'estar més desenvolupada que en cap altre moment de la història. Suposició il·lusòria, vista la buidor de continguts de la mínima educació humanística que els hauria de transmetre. Perquè, per a poder tindre un criteri a partir del qual formular un judici, es necessiten, precisament, elements de criteri. No s'hi val, simplement, a adoptar l'actitud de criticar-ho tot a partir d'una ideologia elemental i buida. Això no és capacitat crítica, això és pura obtusitat, burrera. Fa poques setmanes, vaig anar a fer una conferència a la Universitat Autònoma de Barcelona, a Bellaterra, i em vaig trobar amb les acampades contra el pla de Bolonya (quin?), on quaranta o cinquanta estudiants, amb tendes i sacs de dormir, es permetien el luxe d'impedir la faena de 5.000. Vaig voler passar pel mig del campament, entrant per la porta principal, i els col·legues em van dir que més valia no fer-ho. Bé, hi havia algunes pintades, a les parets exteriors, decoració ideològica o vandalisme, una de les quals deia: "Ni estat ni empresa." És un eslògan fantàstic, vaig pensar: un projecte genial i novíssim. Però m'hauria agradat trobar el xicot (probablement no era una xicota) que ho va escriure i demanar-li que m'explicara què vol dir exactament la idea: ni estat ni empresa. Com

funcionaria tot, si l'aplicàvem? Perquè si no hi ha estat no hi ha administració pública, no hi ha autoritat democràtica, no hi ha llei, no hi ha un parlament, no hi ha govern, no hi ha regulació de la vida pública, no sé què hi pot haver en el lloc de

tot això. I si tampoc no hi ha empresa, no queda res. Explique'm, per tant, com menjarem vostè i jo si eliminem l'estat i l'empresa, com viurem? Com funcionaran les botigues de roba o de queviures, els hospitals, els transports, qui farà les carreteres, qui fabricarà els trens, qui sostindrà les universitats on vostè pinta alegrement les parets, qui produirà la pintura amb què vostè propaga l'ideal perfecte de la desaparició de tot plegat...?

Ni estat ni empresa i, per tant, no a tot. Molt bé: una vegada has dit no a tot, què queda? Queda un infantilisme, irracional i acrític, perquè no té en compte l'aplicabilitat de les idees, el pur funcionament de la realitat, i això és terrible. Tindre capacitat crítica vol dir fer un judici basat en uns elements, en unes comparacions, però sense aquests elements, sense uns certs coneixements, quina actitud has de tindre? Quedes indefens davant de qualsevol tipus de demagògia. I si desapareix aquest gruix de gent (la que se suposa que la universitat ha de formar) que pot avisar de les mentides i denunciar els demagogs, llavors el contacte directe entre el demagog i la massa ignorant pot ser terrorífic. Perquè justament l'actitud infantil és la de la persona que no és capaç d'acarar les situacions i plantejar-se els problemes d'una manera adulta, coherent, racional, responsable, assumint les exigències que a un infant no se li suposen, però a un adult sí. A una criatura de cinc anys no se li suposa capacitat per a analitzar els conceptes, ni coherència a l'hora de pensar i actuar, ni serenitat per a no fer-ho segons el capritx del moment, ni capacitat per a controlar el sentit de les seues reaccions, però a un adult sí. L'infantilisme del qual parlo, per tant, no és una qüestió d'edat: hi ha gent de cinquanta o seixanta anys que són d'una infantilitat absoluta. Capaços de somriure complaguts, per exemple, quan algun nen malcriat escriu "Ni estat ni empresa."

"Ni estat ni empresa i, per tant, no a tot. Molt bé: una vegada has dit no a tot, què queda? Queda un infantilisme, irracional i acrític, perquè no té en compte l'aplicabilitat de les idees, el pur funcionament de la realitat, i això és terrible"